

رئیس سازمان برنامه و بودجه:

استقراض دولت از بانک مرکزی صحت ندارد

گروه اقتصادی تغییرات جداول بودجه ۱۴۰۰ همچنان محل چالش کار شناسان است. این چالش حتی به نشست کلاب هاوس که یکشنبه شب با حضور محمد باقر نوبخت، رئیس سازمان برنامه و بودجه، که تحت عنوان «بررسی عملکرد ۸ ساله سازمان برنامه و بودجه کشور» برگزار شده بود، کشیده شد. محمد باقر نوبخت در پاسخ به این سؤال که تغییرات جداول بودجه که در سال جاری -در فروردین ماه- ابلاغ کردند، چقدر بوده و به چه ردیف یانهادهایی اختصاص یافته، گفت: آنچه که منابع بودجه بود که به مجلس دادیم ۸۵۲ هزار میلیارد تومان بود اما مجلس بنا به اقتضا و منطقی که داشت این مبلغ را به یکپزار ۲۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش داد. وی گفت: بنابراین مابه التفاوت این دو رقم - حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان - باید به یک نوعی به ردیف‌های مختلف که حدود ۱۰۰۰ ردیف است، افزوده می‌شد. به همین خاطر تغییرات قابل توجهی از فاصله ۲۷ اسفند پارسال که قانون بودجه ابلاغ شد تا ۲۵ فروردین امسال که جداول رسید در این ردیف‌ها به وجود آمد. به گفته نوبخت، به سازمان برنامه حدود ۱۰۰ صفحه تغییرات مابه‌التفاوت این دو رقم ابلاغ شد که به ردیف‌های مختلف این ارقام اضافه شده و مجلس هم این تغییرات را منتشر کرده است. در این نشست مجازی، رئیس سازمان برنامه و بودجه همچنین درباره استقراض دولت از بانک مرکزی گفت: استقراض دولت از بانک مرکزی حرف بی‌اساسی است و رئیس کل بانک مرکزی هم این را تأیید می‌کند. طلبکار بودن دولت از این بانک یک واقعیت است و اینگونه نیست که بانک مرکزی از پرداخت آن استنکاف کند، بلکه توان آن را برای کنترل نرخ تورم ندارد.

■ **پاسخگویی در چارچوب وظایف** رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور گفت: ارزیابی عملکرد سازمان برنامه و بودجه باید بر اساس مأموریت‌ها و وظیفه‌ای باشد که به آن محول شده است. یکی از وظایف سازمان رصد مسائل و مشکلات و چالش‌های کشور

بنابراین باید پرداخت‌ها را نیز بر مبنای احصاء اجتماعی و غیره است. دیگر اینکه سازمان باید برای حل این مشکلات و مسائل به برنامه‌ریزی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت بپردازد. همچنین، از وظایف سازمان موضوع ارزیابی و نظارت بر مدیریت است که باید این وظیفه را در مورد نظام اداری کشور به انجام برساند. بنابراین باید در چارچوب این وظایف از سازمان انتظار داشته باشیم که پاسخگو باشد. نوبخت با اشاره به این مطلب که اگر منظور از فرماندهی اقتصاد این است که همه بخش‌ها تابع به چپ چپ، به راست راست گفتن ما باشند، نه اینگونه نیست و نمی‌توانیم ادعای فرماندهی اقتصاد را داشته باشیم، گفت: سازمان برنامه مسئولیت رصد برنامه‌های توسعه‌ای کشور و مسئولیت تدوین برنامه‌های توسعه را دارد.

■ **نظام بودجه‌ریزی**

رئیس سازمان برنامه و بودجه یکی از گام‌های اساسی دولت را احیای سازمان برنامه و بودجه عنوان کرد. نوبخت در پاسخ به سؤال یکی از حاضران در این گفت‌وگو که از عملکرد دولت و بخصوص سازمان برنامه و بودجه درباره عمل به وعده عملیاتی کردن نظام بودجه‌ریزی و اعلام جزئیات یارانه‌های پنهان پرسید، اظهار داشت: در رابطه با بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد نقطه مثبت در کارنامه سازمان این بود که از سال ۱۳۹۲ در این مورد اقدامات آغاز شد و تا سال ۱۳۹۹ توانستیم بودجه همه دستگاه‌های اجرایی را بر مبنای عملکرد تعریف کنیم. بدین ترتیب که در پیوست شماره ۴ قانون بودجه که برای مخاطبان قابل رجوع است، ما همه خدماتی که دستگاه‌ها بر اساس مأموریت‌شان دارند به «فعالیت» تعریف کردیم و برای فعالیت‌هایشان قیمت تمام شده واحد را محاسبه و در اهداف کمی آن واحد ضرب کردیم و بودجه آن واحد را محاسبه و به مجلس ارائه کردیم.

نوبخت در ادامه گفت: ما در روش بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد بودجه را بر مبنای قیمت تمام شده محاسبه می‌کنیم، نوبخت به موضوع اجرای قانون خدمات

کشوری در مورد معلم‌ها و بازنشستگان نیز که سؤال یکی از حاضرین در گفت‌وگو بود پاسخ داد و گفت: خوشبختانه بحث لایحه دائمی شدن همسان‌سازی حقوق بازنشستگان در سازمان برنامه و بودجه در مرحله پایانی است و ان شاءالله در همین هفته یا حداکثر اول هفته آینده به دولت ارائه می‌شود و تلاش ما این است که قبل از پایان دولت آن را به‌صورت قانون دائمی از مجلس تحویل بگیریم و این کمترین کاری است که دولت می‌توانست برای بازنشستگان انجام دهد.

■ **بدهی به بانک مرکزی**

نوبخت در پاسخ به سؤالی که به موضوع استقراض از بانک مرکزی از یکسو و طلبکاری دولت از این بانک اشاره داشت، تصریح کرد: اگر تلاش نشود بین ما و «آقای همتی» اختلافی ایجاد شود، باید بگویم که رقم قابل توجهی از محل فروش و صادرات فراورده‌های نفتی حاصل می‌شود که برای پرداخت یارانه‌ها و موارد دیگر به حساب بانک مرکزی واریز می‌شود. مشکلی که آقای همتی و بانک مرکزی دارند این است که موفق نمی‌شوند این رقم را تبدیل به ریال کنند نه اینکه نخواهند؛ ولی نمی‌توانند طلب ۱.۲ میلیارد دلاری دولت را به‌صورت ریال بدهند؛ چون معتقدند این موضوع پایه پولی و تورم را بالا می‌برد.

گزارش «ایران» از میزان مداخله ارزی دولت‌های هشتم تا دوازدهم
سنجش ارزشیابی در دولت‌ها

صفحه ۸

ایران ۱۴۲۴

سیدمحی‌پور محمدی

معاون اقتصادی و بودجه سازمان برنامه و بودجه

یادداشت

طرح آمایش سرزمین که کشور از ۵۰ سال قبل به‌دنبال آن بود، بالاخره بعد از حدود ۶ سال کار مداوم در سکوت خبری نهایی شد و به تصویب شورای عالی آمایش سرزمین رسید و این سند بسیار مهم بزودی رونمایی خواهد شد. تنظیم و تدوین این طرح که توجه ویژه‌ای به عدم توازن‌ها و عدم تعادل‌ها در حوزه‌های مختلف و دوم مزیت‌های کشور دارد، می‌تواند برای کشور مانند یک سکوی جهش اقتصادی و موتور محر که توسعه باشد. تهیه این طرح یکی از بزرگترین کارهای دهه‌های اخیر است که از قبل از انقلاب اسلامی، کشور به‌دنبال آن بوده است.

در دهه ۵۰ مطالعاتی در مورد این موضوع توسط شرکت ایرانی- فرانسوی ستیران با همکاری سازمان برنامه و بودجه آغاز شد که البته در حد مطالعه باقی ماند. این اولین دوره مطالعات آمایش سرزمین بود اما آخرین آن نبود. در دهه ۶۰ نیز دوباره مطالعه در این خصوص رقم خورد و مجدداً نیمه‌تمام رها شد. البته موضوعاتی مانند سواحل مکران، محور شرق و مناطق آزاد دل این مطالعات بیرون آمد. اما در دهه ۷۰ و ۸۰ نیز مجدداً تنظیم این سند مورد توجه قرار گرفت. در دهه ۷۰، موضوعاتی مانند نظریه پایه توسعه و توسعه درون‌زا و برون‌نگر و توجه بموقعیت و مزیت‌های سرزمین مورد تأکید قرار گرفت. در دهه ۸۰ نیز، به موضوعاتی مانند ضوابط ملی آمایش سرزمین و نظریه پایه توسعه و لزوم تشکیل شورای آمایش سرزمین پرداخته شد. اما در هر دوهه کار نیمه‌تمام رها شد و منجر به تهیه سند آمایش سرزمین نشد.

اما در اواخر دهه ۹۰ بالاخره این طرح تدوین شد و به نتیجه رسید. مطالعاتی که برای این امر انجام شد، یکی از مشارکتی‌ترین، گسترده‌ترین و تعاملی‌ترین مطالعات تاریخ کشور است. مشارکتی‌ترین از این حیث که ۱۳ دانشگاه و ۱۰ گروه مهندسین مشاور در تدوین این سند مشارکت داشتند. گسترده‌ترین از این حیث که حدود ۱۱۵۰ جلد مطالعه برای آن انجام شد و این تعداد حدود ۱۱۰۰ جلد مطالعه در سطح استانی و ۵۰ جلد مطالعه در سطح ملی و آمایش ملی بود. به گونه‌ای که به طور متوسط برای هر استان حدود ۴۰ جلد مطالعه انجام شد. و تعاملی‌ترین بود؛ به این سبب که تمام دستگاه‌های اجرایی استانی و ملی، دفاتر تخصصی و کارشناسان سازمان برنامه و بودجه کشور در تدوین آن تعامل داشتند. علاوه بر این، در تنظیم این سند یک ژئودیتابیس Geo database تشکیل شد که بیش از ۷ میلیون و ۲۰۰ هزار داده و آمار را در بر می‌گیرد و بر اساس آن، نقشه‌های وضع موجود کشور و وضع مطلوب برای سال ۱۴۲۴ را نمایش می‌دهد. اما کار متفاوتی که انجام شد این بود که این بار طرح آمایش سرزمین در حد مطالعه باقی نماند و بلکه تقریباً یک سال تمام کمیته تخصصی آمایش سرزمین موضوعات و لزام بررسی می‌کرد که خوشبختانه در پایان سال ۱۳۹۹ برای اولین بار اسناد ملی و استانی طرح آمایش سرزمین به تصویب شورای عالی آمایش سرزمین رسید. به این ترتیب بالاخره کشور ما صاحب یک سند پایه برای توسعه یافتگی متوازن و متعادل و بر مبنای ظرفیت‌ها و مزیت‌های هر منطقه شده؛ که نتیجه ۷ الی ۷ سال تلاش فراوان است. این یک سند بالادستی و لازم الاجراست که مدتی نزدیک به یک سال زمان می‌خواهد تا برخی از اقتضانات و الزامات آن توسط نهادهای مختلف به تصویب برسد. در این سند توجه شده است که چه فعالیتی را در چه جایی، چه جمعیتی در چه جغرافیایی و چه زیرساختی در چه منطقه‌ای لازم است تا ارزش افزوده متعادل در تمام پهنه سرزمین رقم بخورد و چنین نباشد که محرومیت مانند کمربندی دورتا دور کشور را فرا بگیرد و توسعه‌های غیرکارشناسی به بحران‌هایی مانند بحران کم‌آبی دامن بزنند. این سند پس از طی مراحل نهایی خود می‌تواند به برنامه‌های توسعه کشور کمک بزرگی کند و کار کارشناسی جایگزین سلیقه‌ها باشد. از این پس ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین است که منحص می‌کند. نهادهایی مانند شورای اقتصاد و سازمان‌ها باید چه تصمیماتی برای توسعه کشور بگیرند و بانک‌ها و صندوق توسعه ملی حق اعطای ضمانت‌ها و وام‌ها به کدام پروژه‌ها را در کدام مناطق دارند. این یک حرکت بزرگ به سمت توسعه متوازن و متعادل خواهد بود که نگاه آن به توسعه در قلمروهای مستعد، استقرار زیرساخت‌ها و جمعیت و فعالیت‌ها در الگوی مطلوب کشور است.

شاهین که طراحی و تولید آنها صد درصد در داخل کشور و توسط مهندسان جوان ایرانی انجام شده است نشان می دهد، تحریم نه تنها باعث توقف صنعت خودرو نشد؛ بلکه سبب شد گروه خودروسازی سایپا در مسیر رشد و توسعه پایدار قرار گیرد

ع

معوق و بازگرداندن تعادل و آرامش به بازار اقدام به بازکردن مسیری می‌کند که تمام گره‌ها به دست متخصصان داخلی باز شود. حاصل این تفکر این می‌شود که در حال حاضر به تنها معوقات، بسیار بسیار ناچیز شده‌اند بلکه سایپا می‌تواند با اطمینان برای آینده برنامه‌ریزی کند. در همین رابطه جندی پیش مدیرعامل سایپا از برنامه‌ریزی ۶۰ هزار دستگاهی برای تولید شاهین و ۲۰ هزار دستگاهی آریا در سال جاری خبر داد. ضمن اینکه به گفته سلیمانی سایپا برای تأمین رضایت مشتریان از شهرپور ماه سال جاری تولید شاهین اتوماتیک را آغاز و از نیمه دوم سال وارد بازار خواهد کرد.

این خودروها که از نظر تکنولوژی مزیت‌های زیادی دارند در شرایطی تولید شده‌اند که بعد از بد عهدي شرکای خارجی به دست آمدند. در همین رابطه سلیمانی گفته است: خودروهایی که به جهت تکنولوژی برتری‌های متعددی دارند، می‌توانند رضایت مردم را فراهم کنند. مجموعه سایپا در شرایطی موفق شده به طراحی و تولید خودروهای جدید و به روز دست پیدا کند که شرکای خارجی، بدعهدي کردند و از ایران رفتند. برای اولین بار در کشور، استاندارد خودروی شاهین از صفر تا نهایی شدن آن توسط مهندسان داخلی انجام شد؛ این امر اتفاق بسیار مهم و بزرگی است. اگر به عنوان یک ناظر بیرونی به موضوع نگاه کنیم شاهد خواهیم بود که دستاوردهای

خوانند. اندیشه‌ای که از دل آن خودروهای آریا، اطلس و شاهین متولد شدند. این اتفاقات در حالی رقم خورد که شاهد فشار حداکثری و اوج‌گیری تحریم‌ها و نیز محدودیت‌های آیدمی کرونا بودیم. اما سایپا نشان داد که در سایه مدیریتی که عملکرد است به دست آمده است، مدیریتی که به نظر می‌رسد از جنس خودرو است و این صنعت را می‌شناسد و در کنار آن به‌شدت به نیروهای متخصص داخلی باور و ایمان دارد. باوری که به نظر می‌رسد حلقه مفقوده سایپا بوده است. اما حالا این امر تبدیل به افتخاری برای مدیران این شرکت شده است. در همین رابطه جندی پیش سلیمانی در حاشیه بازدید رئیس سازمان ملی استاندارد از گروه خودروسازی سایپا اظهار کرد: طراحی خودروهای آریا، اطلس، شاهین که طراحی و تولید آنها صد درصد در داخل کشور و توسط مهندسان جوان ایرانی انجام شده است نشان می‌دهد، تحریم نه تنها باعث توقف صنعت خودرو نشد؛ بلکه سبب شد گروه خودروسازی سایپا در مسیر رشد و توسعه پایدار قرار گیرد. این رشد و توسعه پایدار در سایه ثبات مدیریت این مجموعه و پاسخ به اطمینانی است که به وی شده است. این گونه است که یک مدیر با درک شرایط بسیار حساس و بغرنج صنعت خودرو با یک درک صحیح و دید وسیع تر نسبت به شرایط کشور و نیاز مبرم به افزایش تولید برای ایفای تعهدات

و چوب تحریم حسابی بر تن سایپایی‌ها نشسته بود و آنان را وادار به تجدید نظر در فلسفه تولید و تغییر نگرش به توانایی‌های متخصصان داخلی کرد. این تغییر رویکرد با بهت بسیاری در روز خدا حافظی یا پراید خود را نشان داد. در یک بعد از ظهر تابستان هنگامی که رئیس دفتر ریاست جمهوری در این مراسم حضور پیدا کرد، مجری برنامه گفت الآن وقت آن رسیده است که با پراید بعد از ۲۷ سال خدا حافظی کنیم اما همگی باید خود را برای سلام به شاهین آماده کنیم. در این لحظه بود که بسیاری از منتقدان و افرادی که باور نمی‌کردند سایپا بتواند در این شرایط بحرانی و سخت از عیار بانک خود خدا حافظی کند چاره‌ای جز سکوت و تحسین نداشتند. چرا که شاهین متولد شده بود. شاهین از خاکستر پراید بال گشوده بود. شاهینی که به گفته مدیران این شرکت تنها یک خودرو نیست بلکه نشان‌دهنده یک رویکرد جدید است. یعنی سلام به فلسفه جدید تولید. جایی که مدیرعامل سایپا، جواد سلیمانی در همین رابطه می‌گوید: سال گذشته با وجود تمام مشکلاتی که تحریم‌های ظالمانه برای صنعت خودرو ایجاد کرد، توانستیم رشد تولید داشته باشیم و میزان تولید خودرو را به بیش از ۴۲۰ هزار دستگاه برسانیم. در همین رابطه در روزهای پایانی سال گذشته قائم مقام سایپا نیز تولید شاهین را تیلور اندیشه جدید و فلسفه جدید در سایپا

به گزارش رصد اقتصادی و به نقل از پایگاه خبری «خودروپلاس»، با آغاز تحریم‌ها بسیاری از خودروسازان بزرگ و کوچک به‌شدت با مشکلات عدیده‌ای مواجه شدند. سایپا نیز متأثر از وضعیت به‌وجود آمده با مشکلات فراوانی مواجه شد؛ رفتن و بدعهدي شرکا، سرمایه گذاری‌های بلاتکلیف، کمبود نقدینگی ومطالبات معوق همراه با رشد سرسام‌آور نرخ ارز و مشکلات تهیه مواد اولیه و نقل و انتقال پول بخشی از این مشکلات بودند.

این مشکلات که ریشه دوانده بودند تا سال ۱۳۹۹ نیز به‌شدت خودروسازان از جمله سایپا را آزار می‌دادند. اما در همین ایام خبری بسیار شگفت‌انگیز از سوی سایپا منتشر شد. خبری که با واکنش‌های متفاوتی همراه بود؛ توقف تولید پراید برای همیشه. این خبر در حالی اعلام شد که بسیاری گمان می‌کردند این بار هم این خبر صرفاً خبر است و جنبه شعاری دارد. بیشتر نیز بارها این خبر اعلام شده بود و در حد همان خبر باقی مانده بود. بسیاری نیز بر این باور بودند که این خبر باز هم در حد همان خبر باقی خواهد ماند.

چون سایپا در شرایطی قرار داشت که اصلاً به نظر نمی‌رسید توان عبور از پراید را داشته باشد. نیاز شدید به نقدینگی و همیشه نقد بودن پراید باعث شده بود که کمتر کسی باور کند که سایپا دست از سر پراید بردارد. اما گویا این بار قضیه متفاوت بود

پرواز شاهین از خاکستر پراید

ماجرای عبور سایپا از بحران را می‌توان یکی از نشانه‌های توانمندی ایران در زمینه صنعت خودرو به شمار آورد. صنعتی که به رغم تمام فراز و نشیب‌ها و انتقادهایی که به آن وارد می‌شود، همچنان بار اصلی صنعت را به دوش دارد و لوکوموتیو کشنده شد...

